

УДК 332.142.6:332

Д. В. Клиновий,

к. е. н., с. н. с., доцент, старший науковий співробітник, ДУ "Інститут економіки природокористування та сталого розвитку Національної академії наук України", м. Київ

О. В. Мельник,

к. е. н., доцент, доцент кафедри менеджменту,

Національний університет Державної податкової служби України, м. Ірпінь

УПРАВЛІННЯ ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯМ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ВЛАДИ: МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ТА НАЦІОНАЛЬНА СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ

D. Kynovyi,

Candidate of Economics, Ph.D., Associate Professor, Senior Researcher, Public Institution "Institute of Environmental Economics and Sustainable Development of National Academy of Sciences of Ukraine"

O. Melnyk,

Candidate of Economics, Associate Professor, National State Tax Service University of Ukraine

NATURAL RESOURCE MANAGEMENT UNDER CONDITIONS OF DECENTRALIZATION OF POWERS: INTERNATIONAL EXPERIENCE AND NATIONAL STRATEGY

Розглянуто міжнародний досвід у сфері децентралізації управління природними ресурсами. Визначено, що стратегія управління природними ресурсами в Україні має бути модернізована згідно з принципами децентралізації влади, зокрема делегування повноважень і відповідальності муніципалітету і місцевій громаді. Запропоновано модернізацію управлінської системи природокористування через впровадження механізмів "Good Governance" ("доброго врядування"), концепції корпоративної соціальної й екологічної відповідальності й ряду стандартів ISO 14000, включаючи стандарт оцінки екологічної ефективності управління ISO 14045 з такими параметрами, як структура організації й розподіл відповідальності в системі корпоративного управління, яке є заснованим на механізмі державно-приватного партнерства. Розглянуто переваги впровадження принципів інноваційної модернізації організаційної системи сфери використання природних ресурсів в Україні, заснованої на децентралізації й структурному управлінні. Визначено, що концептуальні підходи інноваційної "зеленої" і "синьої" економіки формують підґрунтя для створення нового комплексу інструментів структурного управління. Визначено, що децентралізація організаторської системи природних ресурсів повинна забезпечити створення вискоєфективної інфраструктури, що забезпечує в свою чергу інвестиційну привабливість природних ресурсів в економічному процесі через капіталізацію їх, включаючи фінансовий компонент, пов'язаний із кластерно-корпоративними формами управління природними ресурсами. Визначено, що основні підходи до модернізації та децентралізації організаційної системи управління природокористуванням, згідно з концепцією "доброго врядування" включають в себе: децентралізацію й впровадження форми кластерно-корпоративного структурного управління в сфері природних ресурсів; впровадження комплексної економічної оцінки природних ресурсів у механізмі системи управління природними ресурсами; організаційні структурні зміни щодо впровадження муніципальної й корпоративної форм власності на об'єкти природокористування; впровадження інноваційних інструментів і форм управління — сек'юритизації природних ресурсів, корпоратизації, кластеризації, проектного управління та інших інноваційних програмних та економічних методів управління природними ресурсами.

The international experience in the sphere of decentralization of the natural resource management is discussed in the article. The strategy of natural resource management in Ukraine must be modernized according with the principles of decentralization, such as delegation of power and responsibility to municipality and local communities has been proved.

The modernization of managerial system of natural resources through introduction of mechanism of "good governance", conception of corporative social and ecological responsibility and introducing of the system of standards series ISO 14000, including standard of estimation of the ecological-cost-performance of management ISO 14045, with such parameters as an organizing structure and dispersion of responsibility in the system of corporative management, which is based on a mechanism of the public-private partnerships (PPP) have been offered.

The advantage of implementation of innovative principles of modernization of the managerial system of natural resource sphere of Ukraine based on decentralization and structural governance is considered in the paper. Conceptual innovation approaches of "green" and "blue" economy that forms the basis of new structural management toolbox is determined. The article proves the decentralization of managerial system of natural resources must provide creation of the high effective infrastructure of full-fledged attraction of natural resources in economic process through capitalization, including financial component, connected with cluster and corporative forms of natural resources management.

Basic approaches to modernization and decentralization of the natural resource management system, according to Good Governance management conception, includes: decentralization and introduction of cluster-corporative form of structural management in natural resources sphere; implementation of the complex economic estimation of natural resources in the system mechanism of management of natural resources; organizing of structure shifts with change of the property categories on municipal and corporative forms of property; introduction of the most latest instrument and forms of management — the securitization of natural resources, corporative, cluster, project and other innovation programming and economic methods of management of natural resources etc.

Ключові слова: децентралізація, природні ресурси, структурне управління, кластер, корпорація, сек'юритизація, державно-приватне партнерство, добре врядування.

Key words: decentralization, natural resources, structure management, cluster, corporation, securitization, state-quotient partnership, good governance.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ ТА АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Проблемні питання децентралізації в управлінні природокористуванням включають у першу чергу ви-

рішення завдань муніципального управління природокористуванням та самофінансування природно-господарської діяльності територій, оскільки на відміну від багатьох розвинутих країн світу, де ство-

рено потужну систему муніципалітетів, які являють собою публічні корпорації, в Україні не визначено права муніципальної власності і муніципалітету щодо розпорядження місцевими ресурсами розвитку, розташованими на території громади, владним структурам вищих рівнів (регіонального та державного) делеговано управлінські права на території низових, муніципального рівня структур, якими вони по-факту, не користуються. Тому в нашій країні повинні бути створені відповідні умови для: посилення ключових компетенцій регіонів у розвитку високоефективного виробництва на місцевій природно-ресурсній базі, організації відповідних управлінських структур (корпорацій сталого розвитку території), прискореного розвитку прогресивних галузей господарства з застосуванням проектного підходу, фінансизації природокористування, у т.ч. зі створенням спеціальних режимів господарювання та структур за типом суверенних фондів. Згідно з європейським досвідом, у сучасний час відносини щодо формування муніципальної власності територіальних громад та організації самих муніципалітетів, засновані на концепції "Good Governance" ("доброго врядування") на корпоративних принципах стають вагомим фактором територіальної організації природно-господарського комплексу, їх впровадження в національну стратегію управління природокористуванням є нагальним завданням сьогодношньої економічної науки. Серед дослідників соціально та екологічно орієнтованих концепцій управління територіями та природними ресурсами, зокрема — децентралізації, концептуального врядування, кластерного та корпоративного підходу до управління природними ресурсами можна виділити наступних вітчизняних та зарубіжних авторів: І.К. Бистрякова, Ю.М. Богму М.П. Войнаренко, О.С. Ковальова, Л.В. Левковську, М.П. Мальську, Ю.В. Міхеєва В.В. Пилипіва, Г.А. Семенова, С.І. Соколенко, Г.Р. Хасаєва, М.А. Хвесика, Г.Ю. Штерна, Е. Ауріола, М. Блока, Дж. Гонсалеца, Дж. Грехема, Б. Левіка, Л. Лінна, Р. Леруа, П.Ж. Прудона, М.Е. Портера, А. де Токвіля та інших. Однак питанням створення децентралізованої системи управління природокористуванням на основі кластерного підходу, муніципального та структурного управління, консолідованого фінансування, корпоративного та проектного менеджменту й досі не приділяється достатня увага дослідників.

Об'єктом дослідження є природні ресурси України як комплексна сукупність природних багатств, представлених земельним, водним, лісовим, мінерально-сировинним та іншими видами природних капіталів у територіальних соціально-економічних системах різних рангів: місцевого, регіонального та загальнодержавного.

Предметом дослідження є теоретико-методологічні та науково-прикладні засади функціонування механізму децентралізованого муніципально-корпоративного структурного управління розвитком природно-ресурсних господарських комплексів у системі національного господарства.

ЦІЛІ СТАТТІ

Цілі статті: розробка стратегічних засад створення механізму структурного управління природокористуванням на регіональному та муніципальному рівнях на основі світового досвіду децентралізації владних повноважень. Результати наукових досліджень матимуть практичний характер і розкривають сутність, зміст і послідовність впровадження інноваційної кластерно-корпоративної схеми структурного управління територіальним природним капіталом, що забезпечує капіталізацію природних ресурсів у системі ринкової економіки на муніципальному та регіональному рівнях.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Задачу децентралізації в управлінні природними ресурсами можна визначити як створення системи управління природними ресурсами за участю місцевих громад (УПРМГ). Управління природними ресурсами за участю місцевих громад (УПРМГ) являє собою форму управління природними ресурсами, яке контролюється й санкціонується територіальною громадою. За європейською практикою, права власності на природні ресурси можуть здійснюватися з участю місцевих співтовариств відносно ресурсів як загальних, так і приватних благ. Перевагами децентралізації є те, що УПРМГ може давати різний економічний ефект: створення нових робочих місць, раціональне використання природних ресурсів на принципах стабільності й одержання доходів у довгостроковій перспективі. Недоліками децентралізації є те, що: УПРМГ може страждати від тих же недоліків, що й інші форми децентралізації; передача повноважень на прийняття рішень на місцевий рівень не гарантує, що пересічні громадяни автоматично будуть відігравати роль у цьому процесі [1, с. 36—37].

Основними цільовими функціями децентралізованого механізму управління та регулювання регіонального сталого розвитку є забезпечення активізації сталої господарської діяльності у регіонах на основі поліпшення використання природно-ресурсного та економічного потенціалу, знаходження й високоефективного використання місцевих природних ресурсів та джерел економічного розвитку території (у першу чергу — рентного походження), збалансованого розподілу економічних результатів виробничої діяльності за рахунок створення адміністративного механізму структурного корпоративного управління природокористуванням.

Для сприяння ефективному територіальному розвитку має збільшуватись частка регіональних бюджетних надходжень на основі власних закріплених доходів, переважно рентного походження, має бути запропоновано розширення прав місцевих органів влади щодо встановлення муніципальних податків, які можуть бути інтегровані у ресурсні, комунальні та інші платежі, автоматично нараховуватися при обігу товарів та послуг. Ставка таких податків повинна бути регіонально-залежною, і через цей механізм і має вилучатися регіональна рента.

У механізмі впровадження політики децентралізації управління територіальним розвитком на кластерно-корпоративній основі мають отримати поширення переважно економічні методи як прямої підтримки з державного боку інвестування та надання субсидій, створення спеціальних фондів для фінансування програм, пільгове кредитування і оподаткування, так й альтернативного залучення недержавних коштів, включаючи проектні підходи управління та фінансування — випуск цінних паперів проектною компанією, кластер-корпорацією тощо. У сучасних дослідженнях відзначається виключно важлива роль капіталізації природних ресурсів як умови їх активної та ефективної інтеграції в економічний процес [2, с. 97—99]. При цьому капіталізація розуміється як багатоаспектний і багаторівневий процес, який має своєю сутністю перетворення вартості в джерело створення додаткової вартості та виражається в багатоманітних формах [3, с. 8—9].

Фінансовий сектор відіграє ключову роль у забезпеченні сталого розвитку територіальних природно-економічних систем через фінансування на сталій основі у цілому галузей економіки і регіонів. В умовах децентралізації управління природними ресурсами стає фінансування природно-ресурсної сфери передбачає:

— відповідальне фінансування — вибудовування фінансової ланки управління природокористуванням, формування фінансової інфраструктури та ефективних схем проектного фінансування із забезпеченням фінансової та іншої ефективності та відповідальності через концепт проектного управління та фінансування;

— відповідальні капіталовкладення у природні активи — підхід до інвестування у власність, що враховує екологічні та соціальні фактори одночасно із більш традиційними фінансовими цілями за допомогою таких стратегій, як збереження природних ресурсів, "Синя", "Зелена" економіка;

— стале страхування — стратегічний підхід, що включає систематичну ідентифікацію, оцінку, управління і моніторинг ризиків і можливостей у страховому бізнесі, пов'язаному з екологічними, соціальними та управлінськими питаннями;

— урахування природного капіталу в товарах і послугах як джерела доходу — ефективну інтеграцію цінності природних ресурсів в економічний процес повноцінну вартісну оцінку та фіскалізацію природного багатства;

— сталі фондові біржі та розвиток фондового ринку. Дуже корисним для децентралізації фінансової сфери може стати поширення діяльності на теренах Українських фондів фондів, (Funds of Funds), створення індексних фондів (ETF- exchanged-traded funds) тощо.

Децентралізовану основу фінансування сфери використання природних ресурсів необхідно створювати, спираючись на концепт консолідованого фінансування за участю всіх зацікавлених сторін — держави, муніципалітетів, бізнесу, місцевих жителів тощо. Заслугує на увагу для реалізації у нас в країні ідея фондів суверенного добробуту як спеціальних інвестиційних фондів, що створені для збереження активів для довгострокових цілей. В Україні можливим є створення ФСД на основі доходів як від мінеральних ресурсів, так і від використання в економіці земельного, водного та лісового капіталу, від рекреаційної діяльності тощо.

Питання про співвідношення централізовано наданого та залученого через механізм децентралізованої влади капіталу має вирішуватися системно з усебічним аналізом та урахуванням інтересів усіх учасників економічної діяльності. Один з найважливіших напрямів перебудови системи управління полягає в децентралізації управління природокористуванням і такому розподілі функцій і повноважень, що забезпечив би максимальну ініціативу і самостійність розпорядженням природними ресурсами на місцях при збереженні контрольної функції держави.

За нашим розумінням, підґрунтям котрого є сучасні уявлення конституційного права США, Канади, Австралії, Бразилії, країн Азії (Індія, Філіппіни, Індонезія тощо) та європейських держав про місцеве самоврядування та територіальний розвиток, муніципалітет є публічно-правовою корпорацією, самоврядною громадою із правами юридичної особи, яка виступає самостійним учасником економіко-правових відносин із власною ресурсною базою економічного розвитку. Поки що в Україні таких дієвих структур не створено, об'єктивно існують місцеві органи влади та органи місцевого самоврядування з відповідним розподілом повноважень.

Основою децентралізації та економічної самостійності регіону в управлінні природними активами в умовах децентралізації влади має стати створення дієвої системи муніципально-корпоративного управління територіями та відповідне розмежування повноважень держави та регіону в управлінських сферах на основі гармонійного поєднання державного управління і місцевого самоврядування з визначенням регіональних та загальнодержавних пріоритетів. До цього

необхідно залучити досвід проведення децентралізації в управлінні природними ресурсами в світі. Цей процес ґрунтується на конституційних нормах кожної країни та залежить у першу чергу від системи адміністративно-територіального устрою (унітарна держава або федерація). Децентралізація являє собою процес передачі центральним урядом повноважень і функцій в управлінні природними ресурсами місцевим інститутам таким, як:

- галузеві підрозділи місцевих органів публічної влади (йменуються деконцентрацією або делегуванням);
- такі, що обираються на місцевому рівні органів державного управління (політична децентралізація);
- групи користувачів природних ресурсів (деволюція) [1, с. 36].

Європейські дослідники виділяють три фактори, які особливо серйозно впливають на результат процесу децентралізації:

- технічний і фінансовий потенціал муніципалітетів;
- ступінь соціально-економічної нерівності регіонів;

- місцева інституціональна база, включаючи приватно-публічне партнерство, що дозволяє врахувати інтереси усіх суб'єктів ресурсокористування.

Досвід показує, що, децентралізовані інститути демонструють як хороші, так і незадовільні результати, причому часто незалежно від рівня розвитку країни в цілому. Останнє відбувається головним чином з трьох причин: по-перше, реформа не створює репрезентативні місцеві інститути, включаючи фінансовий фактор, по-друге, на місцевий рівень не передаються конструктивні повноваження, по-третє, не визначені і не узгоджені соціально-економічні інтереси, які є рушійним фактором процесу децентралізації.

При децентралізованому управлінні природними ресурсами центральний уряд, як правило, відіграє координуючу роль, роль місцевих органів міститися в наступному: виявлення власників прав і ведення місцевого реєстру ресурсів; виявлення одержувачів; виявлення законних претендентів і врегулювання конфліктів; виявлення претендентів і управління ресурсами [1, с. 37—38].

Наразі за досвідом природокористування у багатьох країнах (наприклад, Іспанія, Греція, Португалія, Норвегія, Ісландія, Данія (децентралізація управління Гренландією) та ін.) широко визнається, що ресурси, що перебувають у власності або в управлінні місцевої громади, насправді не є зонами відкритого доступу. У випадку УПРМГ місцеве співтовариство дійсно може виключити сторонніх користувачів з використання ресурсу. У свій час вчені ЄС (Е.Остром та ін.) сформулювали сім критеріїв, значимих для успішного керування природними ресурсами за участю місцевих громад:

- відкрите суспільство і соціальна відповідальність — більшість зацікавлених осіб, можуть брати участь у прийнятті і перегляді рішень;

- легітимізація повноважень місцевих громад — органи державної влади визнають право користувачів створювати власні інститути управління й встановлювати плани природокористування;

- розподіл повноважень — чітко визначено, хто має право використовувати ресурс, а хто не має, і існуючі чіткі границі ресурсу;

- правила природокористування — регулюють час і способи використання ресурсу, адаптовані до місцевої специфіки;

- регіональна інфраструктура — існують місцеві інститути, здатні швидко урегульовувати конфлікти;

- гарантії — впевненість користувачів, що їх зобов'язання по управлінню й утримуванию ресурсу співвідносяться з вигодою, що з нього виходить;

- відповідальність — порушники правил карають користувачами або підзвітними їм сторонами з накладенням санкцій виходячи із змісту порушення.

Основними інструментами децентралізації управління природокористуванням на світовому і європейському просторі є:

— конституційні та інші законодавчі норми, якими встановлюються повноваження щодо власності на природні ресурси;

— агенції регіонального розвитку та інші структури органів місцевого самоврядування, за якими закріплюється право використання ресурсів;

— угоди регіонального розвитку, де прописується розподіл делегованих повноважень між центром і регіоном по управлінню ресурсами;

— механізми державно-приватного партнерства, корпоративної соціальної та екологічної відповідальності.

З досвіду країн ЄС та світу можна зробити висновки про те, що рівень децентралізації може бути різним і працювати з різним ступенем ефективності як у випадках глибокої (Боснія та Герцеговіна, Швейцарія, США, Канада, Індія), так і менш глибокої децентралізації (Фінляндія, Польща, Словаччина, Хорватія).

Країни з чітким розмежуванням повноважень щодо управління природними ресурсами з делегуванням значних повноважень регіональній та місцевій владі — це в основному федерації або конфедерації (Канада, США, Індія, Швейцарія, Боснія).

Країни, де відповідальне природокористування декларується на самому низовому рівні за високого ступеня державного контролю, Чехія, Хорватія, Словенія. Це країни, де компаніям притаманна висока екологічна культура.

Країни, де основні владні повноваження щодо природокористування зводяться до створення умов щодо відповідального природокористування — в основному європейські та розвинуті країни, невеликі за площею та населенням, а також країни з великими, проте відносно малоосвоєними територіями — Фінляндія, Казахстан, Литва, Латвія, Македонія.

В окремих країнах повноваження щодо природокористування певним чином покладені як на державний, так і та місцевий рівень влади — Словаччина, Польща. В Польщі система місцевого самоврядування має три рівні — воєводський, гмінний і повітовий. Права повітів щодо природокористування є відносно обмеженими. Найширшим щодо повноважень є рівень гміни, зокрема — в частині встановлення місцевих податків та створення власної фінансової бази, прийняття рішень щодо планування використання територіальних ресурсів. До компетенцій воєводств відносяться стратегічні питання управління. Висока роль муніципального управління в розвитку проектів природокористування. Всі рівні влади забезпечують охорону природних об'єктів стратегічного значення.

Для деяких країн ЄС виділено пріоритетні ресурси, щодо яких повноваження виписано спеціальним чином, — Греція, Нідерланди (внутрішні, морські води, лісові масиви).

Для багатьох країн з унікальним природним потенціалом, збереження якого є чинником економічної безпеки країни, традиційними є посилені державні повноваження у природокористуванні — Болгарія, Білорусь, Туреччина, Іспанія, Норвегія, Греція, Португалія.

У цілому, аналіз і оцінка зарубіжного досвіду доводить, що в нашій країні необхідно запровадити таку модель децентралізації, яка найбільш повно враховувала б національні особливості регіоналізації та економічного розвитку.

Слід приділяти пошуку нових механізмів децентралізованого управління розвитком економіки, альтернативних прямому впливу. Принциповим положенням є збереження публічної власності на природні ресурси з передачею певних їх видів у довгострокове користування на засадах публічно-приватного партнерства для залучення інвестиційних ресурсів у зазначену сферу.

Останнім часом у світі в галузях, які традиційно перебували в державній власності та управлінні, відбуваються значні інституціональні зміни. Залишаючи за собою право регулювання й контролю за діяльністю об'єктів, уряди передають їх бізнес-структурам у тимчасове довгострокове користування на основі концепції публічно (або державно) — приватного партнерства, яка стала альтернативою приватизації життєво важливих об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення.

Чинне законодавство України дає змогу реалізувати партнерські відносини між публічним та приватним секторами (Законом України "Про державно-приватне партнерство" № 2404-VI від 1 липня 2010 р.). Пріоритетні аспекти запровадження державно-приватного партнерства а управління природокористуванням у обумовлені трьома складовими, а саме:

— підвищенням рівня капіталізації природних ресурсів;

— корпоратизацією природно-ресурсних відносин;

— формуванням відповідного інституційного середовища.

Для децентралізації системи управління природокористуванням в Україні виникає потреба у формуванні корпоративних структур змішаного типу (холдингів), до яких територіальна громада через місцеві владні структури може входити зі своїми природно-ресурсними активами. При корпорації на принципах сек'юритизації природних ресурсів може діяти фонд суверенного добробуту території (рис. 1). В створену за типом холдингу корпорацію сталого розвитку регіону залучаються бізнес-структури (підприємства в сфері промисловості, сільського господарства, виробничої та соціальної інфраструктури, фінансові установи, консалтингові організації, проектні структури тощо), які забезпечують освоєння і використання наданих корпорації в користування територіальною громадою природних активів на користь суспільних інтересів з одночасним отриманням бажаного підприємницького прибутку.

При Корпорації створюється під контролем муніципалітету як окремий суб'єкт управління Суверенний фонд сталого розвитку регіону. Муніципалітет у рамках корпоративного утворення через місцеву Раду або Агенцію регіонального розвитку представляє інтереси власника природних ресурсів — територіальної громади (рис. 1).

Муніципальні структури, входячи разом із представниками органів державної влади, що реалізують контрольну функцію, до складу наглядової ради та ревізійної комісії корпорації, сприяючи підвищенню економічного ефекту від діяльності, збільшенню вартості капіталу та задоволенню суспільних потреб.

З метою вдосконалення системи управління природними ресурсами на територіальному рівні необхідно реалізувати відповідний комплекс першочергових заходів:

— розробити корпоративно-партнерські схеми взаємодії державного та приватного секторів у сфері використання природних ресурсів;

— впровадити інноваційні форми управління експлуатацією природно-ресурсних об'єктів (структурні, проектні, кластерні, корпоративні);

— удосконалити контроль за станом природно-ресурсних об'єктів на засадах корпоративної соціальної відповідальності;

— упорядкувати відносини володіння, розпорядження та використання територіальних природних ресурсів на засадах делегування відповідних повноважень;

— здійснити комплексну оцінку регіональних природних ресурсів, підвищити капіталізацію природних ресурсів на основі природно-ресурсної ренти;

— запровадити на основі концепту муніципального управління систему паритетної участі владних та бізнес-структур у управлінні природно-ресурсними комплек-

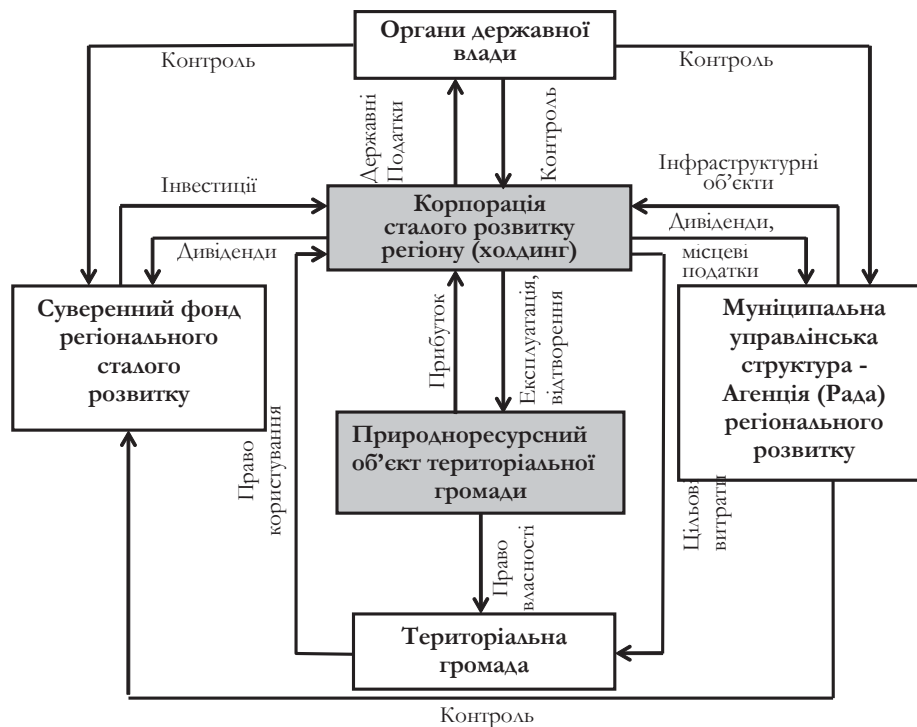

Рис. 1. Стратегічна модель муніципального децентралізованого управління природокористуванням в Україні

сами шляхом створення корпорацій сталого розвитку регіонів;

— створити на різних територіальних рівнях фонди суверенного добробуту з використанням їх коштів для забезпечення сталого розвитку згідно з місцевими, регіональними та загальнодержавними інтересами.

ВИСНОВКИ

Для ефективною децентралізації управління природними ресурсами України необхідно забезпечити поширення гнучких форм структурного та проектного управління та регулювання розвитку природно-економічних комплексів, кластерно-корпоративної форми господарювання, активувати процес комплексної оцінки та капіталізації природних активів; сприяти створенню фінансової основи для територіального розвитку шляхом запровадження фіскальних механізмів для перерозподілу регіональної ренти, капіталізації природних ресурсів, секьюритизації природного капіталу за допомогою інструментів фондового ринку; реалізувати концепт сталого регіонального розвитку депресивних та відсталих регіонів на основі поєднання селективних господарських режимів з програмуванням та корпоратизацією регіонального управління за кластерним підходом на основі проектних форм менеджменту та фінансування господарської діяльності; передбачити максимально можливе поглиблення процесу гармонізації взаємовідносин між центром та регіонами шляхом законодавчого закріплення за регіонами відповідних повноважень; визначити задачу децентралізації в управлінні природними ресурсами створення системи управління природними ресурсами за участю місцевих громад (УІПРМГ); визнати необхідним запровадження такої моделі децентралізації, яка найбільш повно враховувала б національні особливості регіоналізації та економічного розвитку; відмітити досвід Польщі, де існує розвинута система місцевого самоврядування і найширшим щодо повноважень є рівень гміни, зокрема в частині встановлення місцевих податків та створення власної фінансової бази природокористування, прийняті рішення у природокористуванні; визначити, згідно зі світовим досвідом основними інструментами децентралізації управління природокористуванням конституційні та інші законодавчі норми, якими встановлюються повноважен-

ня природокористування, угоди регіонального розвитку, агенції регіонального розвитку та інші муніципальні структури, механізми державно-приватного партнерства. Запропоновано стратегічну модель муніципального управління природокористуванням, що базується на державно-приватному партнерстві та корпоративізації управління природними ресурсами, в якій органи місцевого самоврядування володіють правами розпорядження і використання місцевих ресурсів на території, щодо якої вони здійснюють владні повноваження за муніципальним принципом управління на правах публічної корпорації.

Література:

1. Основы системы прав собственности на природные ресурсы: памятка реформаторам в странах Восточной Европы, Кавказа и Центральной Азии. Организация экономического сотрудничества и развития. — OECD. — 2011. — С. 36—38.
2. Thrift N. The Capitalization of Almost Everything: The Future of Finance and Capitalism / Nigel Thrift, Andrew Leyshon // Theory, Culture & Society. — December 2007. — Vol. 24. (7—8). — P. 97—115.
3. Капіталізація економіки України / За ред. акад. НАН України В.М. Гейця, д-ра екон. наук А.А.Гриценка. — К.: Інститут економіки та прогнозування, 2007. — 220 с.

References:

1. Osnovy sysytemy prav sobstvennosti na prirodnye resursy: pamyatka reformatoram v stranah Vostochnoj Evropy, Kavkaza i Centralnoj Azii (2011), [Natural resource tenure: key points for reformers in eastern Europe, caucasus, and Central Asia.] The Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD). Paris, France.
2. Thrift N. and Leyshon A. (2007), "The Capitalization of Almost Everything: The Future of Finance and Capitalism", Theory, Culture & Society, December 2007, vol. 24 (7—8).
3. Kapitalizaciya ekonomiki Ukrainy (2007), [Capitalization of the economy of Ukraine] / Za red. akad. NAN Ukrainy I.M. Geycya, d-ra ekon. nauk A.A. Gricenka. — Institut ekonomiki i prognozirovaniya, Kyiv, Ukraine.

Стаття надійшла до редакції 30.12.2014 р.